

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadecajo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. maliga travna 1862.

List 10.

Terpljenje Jezusovo.

IV.

Judov serca omečiti,
Izprostiti Jezusa.
Z biči ukaže tepsti, biti
Zdaj pilat Nedolžniga.
Briči vanj se zaženejo,
Polni malopridnosti;
Slečeniga razepejo.
Brez strahu in milosti.

Ne omeči jih bičevanje,
Krono s ternja še spletó;
Svoj'mu Kralju v zaničevanje
Denejo jo na glavó:
Dajo terst mu še v desnico,
Pred-nj poklekujejo;
Pot. življenje in resnico
Hudo zasramujejo.

Ternje hudo glavo rani,
Sveto lice obledi;
V bolečini tej neznani
Duša in telo terpi:
Vender Jezus nič ne reče,
V Božjo voljo vdan stoji,
Kakor dež od njega teče
Svetih žil predraga kri.

Na Pilatovim dvoriši
Se še razleguje glas;
Krik prestrašni se zasliši:
„Njega kri naj gre na nas!
Baraba, sodnik izprosti!
Kristusu nalóži križ;
Tožen ti je že zadosti,
De postavi zadostiš.“

Težek križ mu naložijo,
Na goro ga vlečejo;
Sujejo ga in rotijo.
Clo po tléh ga mečejo.
Bil je vsim dobrotnik mili
Cele svoje leta tri;
Nihče se ga ne usmili
Ves pobit na tléh leži.

Trikrat verže križa téža
Jezusa na terdo pot!
Oslabljen ves od tepéza
Ze poti mertvaški pót.
Pot obraza mu otreli.
Od strani Veronika
Bliža se v ljubezni sveti,
In mu pótini pert podá.

Na terpljenja ojstri poti
Jokajo za njim žené;
Jim oberne se nasproti, —
Jok presune mu sercé: —
„O Jeruzalemske hčere!
Ne jokajte nad menoj!
Še britkosti mnogotere
Skus'le bote nad seboj!“

„Če na lesu še zelenim
Delajo tako strašno:
Kaj goditi na vsušenim
Se kedaj še moglo bo?
Strašnih mogle biti priče
Bote še reči samé!
Za se in za otročice
Svóje točíte solzé!“

S križem ranjen Jezus pride
Na Kalvarijo goró;
Smertna téža ga obide,
Žejo zdaj terpi hudó.
Jesiha mu dajo piti.
Njemu. Božjimu Sinu,
Ki 'z neba pusti dežiti
Zdravo p'jačo vsacimu.

Svéte mu roké razpnejo,
In nategnejo nogé.
Žile z žebli prebodejo.
Križ pa v zemljo zasadé!
Usta huda žeja peče.
Piti žolča mu dado;
Sveta rešnja kri mu teče
Iz telesa na zemljo.

Gimel.

Gre z domú hči Judova,
Stiska jo je zmagala;
Med narodi se derži,
Pa pokoja zanjo ni;
Preganjavcov truma cela
Je v tesnobi jo prijala.

Dalet.

De na praznik ljudstva ni,
Toži Sijon. vboga hči;
Vrata njene sterte so,
Nje duhovni tarnajo.
Nje device so v britkosti,
Sama polna je grenkosti.

He.

Ha! čez njo so. bogaté,
Kar nasprotnikov je nje,
Ker je vdaril jo Gospod
Za število njenih zmot;
Nje otroci so speljani.
Pred stiskavcam v suznost gnani.
Jeruzalem! Jeruzalem! spreoberni se
k Gospodu svojimu Bogu.

Hiciager.

J E R E M I J,

po milosti Božji in apostoljskiga sedeža
teržaško-koparski škof
duhovstvu in vsim vernim zveličanje in blagoslov
v Gospodu!

(Svobodno po laškim izviru. Poslano).

(Konec.)

Če tedaj pa sam Kristus je hotel dati svoji čedi pastirja, ki ga tako čudovitno podpira mnogoterost narodov, ki ga varuje nebeska straža, bo tudi gotovo stan njegovih ovčic na vso moč branil proti hudobnim naklepam tihotapskih protivnikov in zoper požrešnost zgrabljivih volkov, če le ovčice ne poslušajo glasa zapeljivcoviga in se ne klatijo svojeglavno po odležnih spašnikih, ter so same krive, de zabredejo v mreže svojih zalaznikov in se dajo tako v gošavah pogoltniti zgrabljivim zverinam. Mi smo, o predragi otroci v Kristusu! tiste ovčice, ki jih je izročil Odrešenik varstvu svojiga nebeškiga Očeta (Jan. XVII.), de smo zedinjeni v resnici, in de se nobeden njih ne pogubi, ki prerojeni v svetem kerstu so bili pridruženi izvoljeni čedi; mi smo vsi otroci tiste matere svete katoliške-rimske Cerkve. Laški, slovanski in nemški jezik nima nobeniga razločka v sporočilih gledé na našo večno zveličanje; kajti ravno tiste britkosti, ravno tisto veselje občutimo vsi sploh v svojim dušnim življenji, ravno tisto upanje in ravno tista postava nas spremlja v večno domovino. Za tega voljo vas s sv. Pavlam priserčno prosimo, pobratite se sploh v eni misli, de se to med vsimi jeziki zgodi, če ravno se glasé tudi razno, de vas raznost dozdetja ne pomoti keršanski ljubezni vkljub, temuč bodite popolnoma eniga duha in ene misli! Glejte! tudi solnčni žarki se v sedmerih barvah lesketajo, vender pa le zmiram ena

Za veliki teden *).

(Poleg cerkvenega petja).

Začnè se žalostna pesem Jeremija preroka.

Alef.

Ah! samotna brez ljudi
Hči Jeruzalem sedi;
Glej Gospa narodov kdaj,
Vdovi je enaka zdaj;
Sred dežel je kraljevala,
Zdaj pa sužnja je postala.

Bet.

Britko joka celo noč,
Z lic teko solzé na moč;
Ne tolaži je nihče,
Kar nje ljubih šteje se;
So prijatli se umaknili,
V neprijatle spremenili.

*) Tako v pesniške verstice djana, se Jeremijeva pesem ložje da peti; hebrejska pesniška šega je posneta s tem, de se vsak stavek zacanja s čerko po versti abecede, kot v hebrejskem izviru.

luč ostane, ki nam obseva podobe vsih reči; naj tudi telo v zavezi z raznimi udi sleherni opravilo doverjuje, vendar le glava vravnjuje naše naravno življenje: prav tako tudi razni narodi drugiga nič niso, kot zgolj eno samo Božje ljudstvo in eno samo skrivnostno Kristusovo telo. Ravno za tega voljo pa je potreba edinosti tako pri medsebojnih podpiranju in poterpljenji, de se v raznim dozdetji naša, če prec od resnice razsvetljena pamet ne pomoti in naše moči se prej nepridno ne oterpejo, ne omagajo, kot de svoj zaželeni namen dosežejo. Zato vas pa z apostelnjam zarotimo: „Imejte v ljubezni poterpljenje eden z drugim, vsak čemr in prepir, in jeza, in krik, in kletvina naj deleč in deleč z vsako zanikernostjo od vas ostanejo, bodite eden drugimu postrežljivi, miloserčni, pripravni, si med seboj odpustiti, kakor je tudi Bog vam po Kristusu odpustil.“ Ef. IV.

Naj tudi čedo obilniga števila varuje pazljivi pastir, naj ona tudi ne zaide na nevarne stermine in v globoke jarke, naj se pase se s tako zdravo travo; vendar le težko in težko odide sleherni nevarni in kužni nalezbi, zatorej je pa potreba posebne skerbi za vračilo imeti, de se z njim bolane ovčice ozdravljajo, zdrave pa boleznj obvarujejo. Tudi v Kristusovo ovčnico prileze včasj kužna bolezen, ki napade duh vernih Kristusovih služabnikov, in neumerjoče duše tako oslabi in omami, de niso nikakor v stani si na potu čednosti naprej pomagati, in kadar v človeškem sercu ljubezen do Boga oterpne, nič drugiga toliko ne želi, ko po luži posvetnih slasti se tako dolgo valjati, de serce kar neprevidama za vse — vedno biti neha. — Kristusova Cerkev, ki je zmiram pripravljena svojim bolanim otrokam na pomoč hiteti, tudi primerne zdravila vsakterimu zastonj deli, naj že njegova duša hira za kakorsno koli boleznijo. Ako te merzlica silovitih strasti terpinči in ti vročina po udih vre, ti Cerkev podá žive vode, ki izvira iz studenca tvojiga Zveličarja, in slehern, kteri iz nje pije, ne bo žejin vekomaj. Ako ti je pregreha skelečo rano vsekala, ti podari Cerkev čudovitno mazilo, ki zaceli rano. Ako se ti življenje prignjusuje in britkost tvojo dušo tare, te povabi Cerkev na gostje, pri kterih angeli strežejo, pri kterih sveto veselje in pravična dobra volja kraljuje in ne ostane neokrepčan nobeden gost. — To je jedro svetiga štiridesetdanskiga postniga časa in doba zveličanja sploh vsim. Božja modrost se razlega po priznicah, in sveti evangelij se oznanuje povsod bogatim in ubogim, ob kratkim, vsim sploh, ki želijo poznati pot resnice, pravice in miru. Vsmiljenje Božje se razsirja čez zemljo in vsi grešniki se iz svojiga izobčenja kličejo. V spovednicah jih pričakujejo Božji namestniki, de bi jih odvezali storjenih pregreh in kot dušni zdravniki njih rane obezali. Gospodovo usmiljenje, polno vsakterih blagodarov, se razlije od nebes čez ljudstvo, ki se vredno približuje Božji mizi, in čast vstajenja k večnemu življenju je zagotovljena vsim, ki s prečesenjem (obhajilam) telesa in kervi Jezusa Kristusa se deležne store dostojnosti od smerti zbujeniga Zveličarja.

Pa kdo vendar bi se prederznil tajiti, de ljudstvo naše dobe ne zdihuje pod težko butaro raznih nepravil? Po glavah roji učenost modrijanov, vplodi večji del nespametnost, serca so oterpnjene od prevzetnosti, lakomnosti in požrešnosti; zgledi pravičnih, besede pobožnih, usmiljenje blagosercnih se zasmehujejo, obrekujejo in se tudi preklinjajo. Nar večj nesreča pa se je, de se takimu bolniku blodi, kot de bi bil zdrav in pri nar boljši moči — in ravno zato se brani ozdravnika in potrebniga tečniga zdravila; ali pa k večimu že ves spit pri mazačih ise kakiga polajšanja, pa se redni

postrežbi vdati noče. Čuj resnico, ki jo je Bog po prerokih govoril: „Jez bom modrost modrih vničil in previdnost previdnih zavergel.“ I. Kor. I. 19.

Kdo li bo toraj tisti modrijan, ki bi učil pravo pot? Kdo tisti ozdravnik, de bi ustavil omenjene boleznj? Sirah (Ekl. I.) to pové, rekoč: „Obilnost modrosti je — se bati Boga, ona je polna miru in blažniga sadu. Vera varuje in opraviči serce in prinese radost in veselje! Moj sin! če želiš modrosti, spolnuj zapovedi, in Bog ti jo bo dal, ona povzdigne k časti tiste, ki se je polastijo, kajti iz strahu Gospodoviga izvira umnost in spodobnost, in iz nje se hiša napolni z blagoslovam in izbe se založé z nepotekljivimi zakladi.“

Oh, verni se vendar, poverni se sveta vera! ti porodnica vsih dobrot, vdomači se spet s svojo priljudnostjo pri človeških narodih in vkorenini se tako v prebivališih bogatih kakor ubogih, in ostani viših in nižjih vedno zvesta tovaršica: razodeta vera naj bo učenica resnice, kersansko upanje podpornica popotvanja, in Božja ljubezin urednica življenja! Le tako bo oblast očetova ali oblast staršev spet dobila svojo nekdanjo čast, otročja pokornost bo varvala poštene hiše nevgodniga duha, zakonska ljubezin bo osladila pozemeljsko romanje, primerno gospodarstvo bo obvarvalo vdove in sirote skerbi za živež. Le tako se bo državno društvo zedinilo v pravici in spodobnosti; začasni oblasti, ktera se bo kot od Boga postavljena spoštovala, se ne bo odrekla pokornost; zasluge bodo po vrednosti cenjene, verste po častni stopinji bodo vravnovale posebne lastnosti, in sploh bratovstvo bo objela enaka pravica. Le tako bodo spoznali vladarji, de svojo oblast dobivajo od tistiga Boga, ki gospodari po svoji sveti volji s kronami in s kraljestvi, in ljudstva bodo skazovale zvesto pokorsino prestoljnemu Veličanstvu, če se le zmiram raz teh prestolov tudi oznanovale bode postava ali zapoved Kralja vsih kraljev in vesoljniga Gospoda. Naj se toraj vzdignejo in puhtijo goreče molitve k prestolu Vsemogočniga, naj se povernejo grešniki od svojiga hudobniga pota, naj se vnamejo pobožni, hvalo in slavo peti nar Višimu, de bo nastopni štiridesetdanski čas znamenje tiste dobe, v kteri Bog, vidši britke solze duhovskih zborov in pa kraljevih dvorov, kakor tudi neštevilne množice svojih pravovernikov, se nagne k usmiljenju, varvati in zaklanjati svojo Cerkev, novi Sion, in sprejeti želje in molitve svojiga zvestiga služabnika Davida in svojiga svetiga višjiga duhovnika Arona. Amen.

Strašno povračilo.

V neko vas na Milanskem se je pred malo mesci domu vernil neki gospodič, ki je bil Garibaldov vojaški častnik. Bil je ta človek tako spačen in okužen od brezbožnih nauk, de ni le pohujšanja trosil pri svojih tovarših in prijatlih, temveč tudi v svoji lastni deržini in celo se pri svoji lastni materi, ki je bila do takrat zmiraj pobožna gospa in je zvesto v cerkev hodila. Zgodi se, de neki dan nesrečni mladeneč s svojo nesramnostjo tako deleč pride, de visoko z okna očitno zasramuje in zasmehuje duhovna in ljudstvo, ker so rezni in žalostni med psalmi in molitvami merliča spremljali na pokopališe. To djanje je vse pretreslo in zbudilo veliko nejevoljo v vsih sercih. — Kaj se zgodi? Tri dni pozneje — ob ravno tisti uri — mu pred noge mervta na tla pade njegova uboga mati, od nagligna mervuda zadeta; in nejeverni garibaldež, kakor edini sin, se je mogel ponižati ter vabiti in prositi duhovstvo in ljudstvo k pogrebu svoje matere. Vsak človek je v tej dogodbi spoznal očitno

roko Božjo, ki strahuje brezbožne in zasmehovavce njegove svete vere. Tako „Armonia.“ — Marsikteri, ki saj po zunanjim ne kažejo kaj dosti spoštovanja do mertvaških sprevedov, se utegnejo iz tega kaj učiti.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Jutri, to je, 2. t. m. pridejo Njih veličanstvo svitli cesar iz Benetk v Ljubljano.

Iz Ljubljane. „Novice“ v 13. svojim listu razglasujejo Tomanov in Černetov dopis do „milih rojakov,“ v katerim je razloženo, koliko je opravilo Černetovo vprašanje do pravosodnega ministerstva zastran vpeljave slovensine v sodnije po slovenskih pokrajinah. Odgovorilo je ministerstvo, da je že dalo ukaz do višjih sodnij v Gradcu in v Terstu, v katerem je zapovedano:

I. Da morajo sodnije, kadar imajo s Slovenci obravnavati, zatožence in priče v kazenskih rečeh, kar koli je mogoče, v slovenskem jeziku zasliševati in njih odgovore vsaj zastran poglobitnih delov v slovenskem jeziku pisati v zapisnike.

II. Zapisniki zastran priseg, ki jih imajo Slovenci prisegati, morajo se karkoli je mogoče po slovenski pisati in vsaj besede prisega same morajo v slovenskem jeziku zapisane biti.

III. Mora se na to gledati, da pri kazenskih in pri končnih obravnava hz obdolženim, ki je Slovenec, sodniki, uradniki državnega zastopništva in zagovorniki so slovenskega jezika popolnoma zmožni, da se čisto slovensko obravnuje in da se razglasujejo rzsodbe in če je mogoče tudi nje vzroki v slovenskem jeziku.

IV. Morajo sodnije v slovenskih pokrajinah vloge v slovenskem jeziku pisane sprejemati in kar je mogoče Slovencom dajati odloke ali resitve v slovenskem jeziku.

V. Ustanovljuje se, da se imajo po potrebi preskerbeti razne povabiia, varhni (jerobni) dekreti, obljubni in smertni zapisniki, ter manjše zmiraj enake odloke v slovenskem natiu in da se tako marajo Slovencom razpošiljevati.

Na dalje je bilo od ministerstva naznanjeno, da je zapovedalo ob enem, da se mora pri dajanju vradniških služb posebno gledati na to, da prosivci znajo slovenski jezik in da se imajo le taki priporočevati ministerstvu za tiste službe, ktere ono daje.

V poglavitnem je pa ministerstvo v svojem odgovoru očitno spoznalo in izreklo, da Slovencom ne odrekuje enake pravice zastran vpeljave slovenskega jezika v sodnijah, kakor so bile za moravsko deželo oglašene 22. junija 1861, ali da zdaj še ni mogoče slovenskega jezika enako kakor českiga na Moravskem popolnoma vpeljati.

Zvesta slovenska poslanca, to oznanovaje, opomnita, da v svobodni državi, kakor je zdaj Avstrija, grejo vsim narodom enake pravice, da je sprejetje našega milega domačega jezika v šole in vradnije pravična tirjatev, ktera je pa vender zbudila mnogo nepoštenega in krivičnega nasprotvanja. Vzrok tega nasprotvanja da je nekaj v poprejšnji razvadi in nesvobodni, nekaj v pomanjkljivem izučeni maternege jezika itd., nikakor pa ne v nezmožnosti našega prelepega in dostojno izobraženega jezika. Prizadevanje rodoljubov je tedaj zadelo na upore in zavere, znano je, kako malo se je doseglo zastran šolstva itd.

Toliko smo dosegli dozdej, pravita naša poslanca, da v naši deželi v naših sodnijah naš jezik ni več ptujec in da se ne smé iz njih pahati, kakor da bi mu ne šla nikakoršna pravica. Obljubimo si pa, da hočemo stopinjo za stopinjo korakati naprej, da pridemo v stan, kakor so drugi narodi. Da se pa spolnijo naše pravične želje, pomagaj Bog! Tako poslanca.

Ta lučica boljšega upanja bo po Slovenskem gotovo sprejeta z velikim veseljem, zlasti ker dandanašnji se vlade

z nobeno rečjo ne morejo svojim ljudstvom bolj prikupiti, kakor da jim v narodovnem oziru njih pravične želje spolnujejo. Da je slovenski jezik zrel za vradovanje, to zamore le samo tisti tajiti, kdor ga ne zná. Da ni več sužinj, ampak brat družih jezikov, to je poštena in pravična reč. Da bo prejemal od Očeta z družimi brati enaki delež, to je ležeče tudi na rojakih. Da naj se bratje jeziki med med seboj ne čertijo, da naj stareji (v oliki) tudi Benjamínčka ljubijo, to je keršanska dolžnost.

Z Dunaja je šlo 26. u. m. skoz Ljubljano 11 roko-delcov z enim duhovnam iz reda sv. Franciška v Terst, od kodar so se 28. u. m. podali po morji proti Egiptu in v afrikanski misijon. Častiti redovnik spremlja ob enim tudi 2 zamurki, ki ste se v Landshutu na Parskim izučili, kar je potrebno za ženske dela in opravila, de bi mogli misijonu koristiti. Viditi je, de novi provikar, v. č. O. Reinthaler, na to gre, de bi v krajih pri sv. Križu urno napravil keršansko naselbo, veči ko je moč, iz zamurskih keršencov in evropejcov, ki se misijonu posvetijo, in to je zarés še edina pot, iz ktere je še kaj vspeha upati. Ako to novo kardelo srečno tje pride, bo imel že ljudstva za malo vasico; de bi jih Bog le zdrave ohranil in njih delo blagoslovil. Vodja odprave je v. č. O. Tomaž Urbany, frančiškan iz levovske škofije, poprej konjiški stotnik (Rittmeister) c. k. husarskiga polka, ki se je tej časti odpovedal, ker je želel duhovskimu stanu se posvetiti, in je bil v začetku l. 1861 res duhoven posvečen ter precej po tem vodja novincov zvoljen. Ima še le 44 let in je čverstiga zdravja, pa ves goreč za sveto reč. V Aleksandrii se imajo misijonarjem še pridružiti. O. Abundij iz Rima, Tirolec, dva duhovna in trije redovni bratje iz vstava Palma v Neapeljnu, in pa 2 zamurca.

Žalostna gora. Ta dobro znana Božja pot v preserski fari poleg Ljubljanice se je po ustnim izročilu in verjetnih spisih nekdanjih bistrških menihov takole začela: L. 1727 z mnogimi nadlogami stiskano in po mnogoterih znamenjih opominjano ljudstvo duhovsko in deželno gosposko prosí dovoljenja, de naj bi se na letim homcu zidala cerkev.

Vikši si mislijo, de to izhaja iz ljudske lahkovernosti, in v prošnjo ne dovolijo, vender pa zavoljo nadležnosti dopusté bridko martro na griču postaviti. Ljudstvo s tem še ni zadovoljno, ker le cerkev hoče tukaj imeti; ne pomišljuje več, ne praša kaj in kako? — vse se giblje, drugi nabirajo denarne darove, drugi sekajo in vozijo les, drugi kamnje, drugi napravljajo apno i. t. d. Njih veliko gorečnost za česenje žalostne Matere Božje je pa podpirala posebna denarna pomoč.

Tedanji g. fajmošter Rustia namreč se spomni svojga prijatla, popred slovečiga zdravnika cesarja Karola VI., tisti čas pa deželniuga poglavarja v Nizozemlji (Niederlanden), sošolca in preserskiga rojaka — France-ta Fabra (Kovač-a*). Rustia in Kovač — prejden sta se osmošolca poslovila — sta si bila nasprotno pomoč obljubila, kar in kolikor bo mogoče. O ti lepi priliki je Kovač pokazal, de je mož beseda. Na spisano prošnjo zvesti, pobožni in bogati prijatel kmali odpise: „Zidaj cerkev v čast žalostne Matere Božje na moje stroške, naj veljá, kolikor hoče.“

Spomladi l. 1729, kakor kamen za velikim oltarjem naznanuje, začno cerkev zidati, in jeseni se že v nji sv. maša bere, in še preden je bila doveršena, so že pobožni verni darovali drage mašne plajše in druge cerkvene oblačila, sreberu kelih, posebno lepo malane podobe za oltarje, za drugo potrebno pripravo pa denarjev zbrali. L. 1738 je dobila cerkev po bistrških menihih iz Rima truplo sv. Jukunda mučenca ali marternika. Truplo je bilo predrago

*) Učeni so radi svoje imena polatinčevali, kakor pozneje ponemčevali. Tako tudi Faber. Primki „Kovač“ so še zmir na Preserskim.

oblečeno in silo velike množice romarjev in duhovnov so ga spremljale iz Ljubljane in cele okolice na Žalostno goro. Božja pot pa je toliko slovesnost dobivala, da se je l. 1739 že 456 sv. maš tukaj bralo.

Ker so pa pobožni romarji čedalje obilniši prihajali, so dodelili sv. O. Benedikt XIV. s posebnim pismom l. 1741 popolnoma odpustek enkrat v letu vsim vernim, kateri dan koli cerkev obišejo, ako zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjiga Telesa vredno prejmejo in v namen matere katoliške cerkve molijo.

Verni pa so se z gorečo molitvijo in velikim zaupanjem k Marii zatekali in pogosto naglo prečudno pomoč zadobivali. Prigodbe od menihov popisane in od prič poterjene to naznanujejo in pričajo. Pozneje je začel tisti merzli posvetni duh vladati, božje pota so jeli zatirati, bratovšine, odpustke in druge pomočke pobožniga življenja zaničevati in opuščati, in tudi na Žalostni gori so odpustki, skorej de ne, popolnoma zaspali. Sedaj pa, ker je 80letni ključar imenovane cerkve, ki to službo že blizo 60 let z veliko skerbjo opravlja, papeževu pismo (bulo), veliko let v svojim varstvu shranjeno, zopet na dan prinesel, je po prošnjah in željah vernikov visokočast. škofijstvo dovolilo, da naj se podeljeni odpustki obnovijo. Zamore se jih torej vsak vernik enkrat v letu vdeležiti, in to se toliko lažje zgodi, ker se skorej vsak dan tukaj sv. maša bere, o posebnih godih in shodih pa se tudi ptuja duhovna pomoč pričakuje.

Z Gorenskega. — č — Pervi vihar na konkordati da zbuditi finančni odsek državnega zbora o prevdanku stroškov, ktere prizadeva učni odsek (Unterrichts-Abtheilung) v gospodarstvu državnega ministerstva.

Tern v peti je bil tem gospodom XXXI. člen v konkordatu, ki govori od posestev, ktere grejo k tako imenovanemu verskemu in učnemu zalogu (Religions- und Studienfond); glasi se pa takole:

„Posestva, iz kterih je verska in učna zaloga, izvirajo iz cerkvenega premoženja, in gospodarilo se bo z njimi v imenu cerkvenem. . . . . Kar bo primanjkovalo, bodo Njih Veličanstvo ravno tako kakor do sedej milostljivo pripomogli, in če bodo okoljsine časov to pripustile, bodo se bolj obilno podpirali. . . . .“

To pa je gospode močno bodlo, da bi katoliška cerkev s svojim premoženjem smela svobodno ravnati, se bolj pa mende, da bi država kakšnega beliča ne dala za katoliške naprave. Odsek je tedej nasvetoval, da naj se državnemu zboru tole predloži: Slavni zbor naj izreče, da ne more spoznati, pa tuči ne misliti, da bi postavno veljavo imelo to, kar je izrečeno in se najde v najvišjem patentu dné 5. novembra 1855 člen XXXI zastran učne naloge.

Finančni odsek je v svoji večini sprejel ta predlog, in če ga tudi večina državnega zbora sprejme, se bo sovražnikom konkordata njih delo veliko zljajšalo, da bodo zamogli odpraviti iz konkordata vse to, kar se po njih mislih med vstavo in konkordatom ne sklada; ali če to po kranjski rečemo, vse se bo storilo, kar bo moč, da bi se ljudstvo zoper konkordat nadražilo, da bodo potem zamogli reči, ljudski glas hoče tako imeti, ljudstvo to terja *).

Religionsedikt morde ne bo tako hitro na versto prišel, država je pa zavolj konkordata v veliki nevarnosti, tedej videant consules, ne quid. . . . .

Zato se pa mora v imenu državnega prevdanka za stroške (Staats-Budget) konkordat naskočiti, ker za zdaj to več zdá in pomaga, kakor pa na „Religionsedikt“ čakati, tako govori Presse v listu 78. 20. sušca. Odbor je pa tudi sklenil, da naj se gimnazija v Feldkirchen-u Jezuitom odvzame in svetnim učnikom izroči. Viditi namreč, da ta gimnazija državi nekaj stroškov prizadeva, so se jim denarji kej smilili, ki se takim nevarnim ljudem dajejo, kakor so

*) Nur nicht den „Konkordat!“ tako so vpili Dunačani pri volitvah.

Jezuiti, med tem ko nekteri drugi redovi imajo učilnice na svoje stroške, pa učilnice vodijo. Vender pa pravi nadalje odbor, bi se ne smele gimnazije redovom izročevati, če bi tudi državi nikakoršnih stroškov ne prizadjale, ker potem bi redovniški predniki sami brez države učenike stavili in šole obravnovali, škoda bi bila potem veliko večji, kakor dobiček. Res de, strašno velika za freimavrarje in bogotajce. Jezuiti in pa freimavrarji, ti so si dalje saksebi, kakor „Nord- und Südpol.“

S Černiga verha. (Sklep Knobleherjeviga pisma iz Rima.) Znamenitosti svojiga potovanja Vam bom naznanoval v prihodnjih listih; marsikaj zanimiviga se bote lahko iz tega učili, ker sim posebno to zapisoval, kar me je nar bolj mikalo, in česar v naši domovini še celó ne poznamo. Začel bi bil že dans, pa nekaj moram še od družih reči z Vami govoriti, nekaj pa še ne vem, ali bi Vam vstregel; hočem tedaj mnogoterih odgovorov pričakovati, ker kej nerad bi Vam nadlego delal. Dans le toliko opomnim, da sim 7. o poli štirih srečno v Rim dospel čez Ancono, Loreto, Mačcrato, Folinjo, Spoleto, Terni, Civita-Kastelano in Nepi. Moj prihod v sveto mesto, kratek popis občutkov, ko sim ga ugledal in pregledoval, znamenitosti, ktere sim že, in bom še le vidil, vse to prihodnjic. Le to Vam povém, da sim nar prvo oči obračal na Šentpetersko cerkev. Izprašal sim za njo in stopil polu spoštovanja v veliko cerkev na skali. Nemogoče mi je tudi le v slabi podobi pokazati, kaj sim takrat občutil. Tukaj sim vidil naj lepši dela od naj slavniših zidarskih, podobarskih in malarskih mojstrov, kakor tudi naj lepši dóbe cerkvene zgodovine in nar večih papežev na zemlji. — Naj lepši duhovi, kterih imena so se mi do zdaj v gostih oblakih skrite dozdevale, Bernin, Rafael, Maderno, Mihel Angelo, Canova, Thorwaldsen itd. so se zasvetili na mojiga duha obzorji, kakor se le večérnica svetiti more pod čistim mezopotamskim obnebjem. — Če me je že umetnost tolikanj ganila, kaj čem reči od cerkvene zgodovine in od keršanstva? Prijatli! zdaj sim bil le malo stopinj od groba perviga aposteljna, velikiga misijonarja; o kako sim romal tje na počivalise zemeljskih njegovih svetinj. Vedite, ne dá se na vsakem kraji enako z vdanostjo moliti. Tukaj se dá drugač moliti, kakor kjerkoli na svetu, in kako mora posebno mladimu, prihodnjimu misijonarju pri sercu biti, ko pride pervikrat k grobu tega hrabriga, nevstrašljiviga svetnika. Kako se vnovič poživi in okrepi z nebeskim veseljem, da se podá tudi z darovanjem lastniga življenja razširjat luč življenja. Prijatli! namenil sim se za naj višje, — in tedaj mi je prec z djanjem pokazati pogumnost, ker vedite, da me niso vzeli v propagandini vstav, ali se čem tedaj verniti, in zatreti vse upe, ki sim jih tako dolgo v persih gojil? — Nikakor ne! ne vernem se, desiravno ne veste, kako draga je meni moja domovina. V vstav me niso vzeli, dovoljeno mi je pa vender od vstava to, da se smem v njem jezikožnanstev učiti, bogoslovstva pa se bom učil v rimskem vstavu (Collegium romanum), družih ved v družih akademijah. Mislim namreč zvezdoslovje, ki je pa tudi v rimskem vstavu, zemljemerstvo, slikarstvo v „academie royale de la France“ etc. Tudi s Tabo, g. P. se hočem skušati, ker že sim se jel zdravilstva učiti, in sicer zdaj po francosko anatomijo in fiziologijo po J. Achille Comte, profesorji kraljeve charlmanške akademije v Parizu. Tudi si boš težko domišljeval, da sta mi učenika doktorja Braun in Waller. Menim, da sta Ti znana iz homeopatiškiga časnika. Dr. Braun je prav izurjen, verl mož, Waller slovli kot Hanemanov naj izverstniši učenc. De pri tacih učeníkih ne morem tvarine poveršno jemati, in da ne smem s homeopatiško knjigo kakor skozi na stežaj odperte vrata naprej, si lahko misliš; zatoraj se moram natanjčno učiti itd. Prejel sim od dr. Brauna posebno izverstno delo od njega, pisano po francosko, tako da Božje modrosti, vsemogočnosti in dobrotljivosti pač ne morem v ničemur tako čisto in jasno spoznavati in občudovati, kakor

v sestavi človeškega telesa. Želim, predragi prijatli! de bi se vsaki izmed Vas saj nekoliko naučil anatomije in fiziologije, mnogo Vam bo koristilo v telesnem in dušnem oziru, v veselje Vam bo, ložej bote spoznavali Božje lastnosti ter se jih prepričevati; v resnici, naša zemeljska posoda je pravi katekizem. Kmalu pridem, dragi moj, do pušanja in nogoloma *), bojim se tega, pa na vroče prigovarjanje častitih učencikov se moram tudi k temu pripraviti, ker mi bo mnogo koristilo vediti prvo, in kako se drugo ozdravlja. Ker zlomljena kost se ne da s tim zaceliti, de se koža z oljem namaže, kakor ravno O. Cormell pravi v svojim govoru v Deblinu (glej Allg. Zeitung v. Augsburg 19. H. 841.) On misli pa v drugim pomenu, kateri mi prav dopade. — Iz tega vidite, de je dobro poskerbljeno tukaj za moje omikanje. Od kod pa bom dobival potrebni živež, ravno toliko vem, ko Vi. ....

Tudi Vas, predragi, bi nekaj prosil. Ali bi mi ne hotli tam pozvediti za gramatike in krestomatije orientalskih narečij, kakor tudi za majhno Gesenijevo hebr. gramatiko in hebr. sveto pismo z dobrim tiskam, pri kateri bi tudi potreboval Jahnove gram. z besednjakam vred, in Janua ling. Hebr. Te bukve, zadnje namreč, se sem ter tje v Ljubljani lahko in cenó dobé, prve pa bi se dobile pri duhovnih, ki so jih po 4letnem obiskovanji orientalskih narečij za plačilo svoje pridnosti dobili. Ležé jim v prahu po omarah, meni pa bi bile neskončne koristí. Tudi marsikake nemške bukve bi rad imel, n. pr. Papst, Hurterjev Inocencij itd.; v Rimu jih ni dobiti. Kakor veliko bukvarnic je tukaj, imajo vender le same francoske, laške, angleske in latinske bukve, do sedaj še nisim vidil nemških v nobeni rimski bukvarnici. Želim, de bi mi za bukve pozvedili berž ko berž; rad bi jih, de jih ne pozabim, že med vakancami, ktere bojo tukaj od srede septembra do začetka novembra. Prasajte pri bogoslovcih, kateri poznajo duhovne na kmetih, ali pa pri g. Metercu. —

Za danes moram skleniti svoje pismo. Objamem in pozdravim Vas vse od perviga do zadnjiga; povejte mi, kako ste se imeli o šolskih praznikih in kako ste v semenišu razdeljeni. Kako se imate A., Sk., G.? Vi, ki ste me zadnjikrat vidili na avstrijski zemlji in me po morji spremili do parobroda. Kdaj ste jo odrinili iz Tersta, kako ste se imeli, kod hodili še poznejši šolske praznike. Ali je zmiraj z Vami hodil F., kteriga mi pozdravite. Kako se je meni godilo, Vam bom pravil poznej, ko pride čas zato, zdaj le toliko rečem, de sim v sercu kervave solze točil takrat, ko sim se smeje zadnjikrat z Vami v čolnicu pogovarjal s parnikoviga stropa. Bil mi je drag trenutek, ki ga mende zame več ne bo. Priljubil sim si Vas s tim tako, de si ne morem prav razlagati. Odrinili smo, gledal sim mali čolnic, ali kmalo mi je zginil. Menim, de ste Vi nas dle vidili. — Ostal sim vedno verh parnika, in gledal ves čas po ilirskim primorji, ktero je dozdevno od nas begalo. Pozno zvečer se je skrila dežela; veličastno je mesec na nebu prisvetil, povzdignil se je iz morja, še preden se je solnce v njem skrilo. Bila je lepa noč, malo hladno, pa brez megle. Ves čas na morji nisim čutil nobene slabosti i. t. d. — Kako ti je, G.? J.? Mislil sim, da Vaji bom dobil v Terstu, — ali bila sta odšla, nisim se poslovil od Vaji, pa mi je prav de ne, ker kervavelo mi je serce, kader sim kterimu roko podal in mu rekel: Z Bogam, prijatel! . . . . . G. P., rad bi Te zdaj pri sebi imel, učiti se moram botanike, de spoznam zdraviške zeliša, in de iz njihove tinkture pripravljam svalčike za homeopatične zdravila, vse bom mogel sam narejati. Te dni mi bo moj zavetnik Braun Hast-a z Dunaja dobil. Tukajšnja flora se malo razloči od naše. Mesto, kjer smo eden od družiga slovo jemali, sim s solzami zaznamnjal, g. J. Ti utegne povedati. — P., pridi v Rim, tu je mnogo slikarij, lepih kipov (štatev) in družiga podobarstva. Thorwaldsen stanuje vstric mojiga sta-

novanja. Pozdravite mi vse 3 druge razrede, posebno gg. Br. (žal mi je, de ga nisim domá dobil), G., Pi., Po., Z., Ž., Š., A., G-nana, H., Št., W., V-da, Č-ka. Drugi naj ne ménujo, de jih preziram, na vse prav živo mislim, od Br-ta do Č-ta, to je, na vse, ktere poznam. De ste mi zdravi, prijatli, priporočam Vas Gospodu, kteriga zame prosite. Vaš vdani sluga Ign. Škocijanski.

Iz Primorja. × Prav pobiti so bili nekoliko dni tukajšnji vladi zvesti Slovani, in že so njih politiški protinóci za herbtam se jim posmehovali, ko je predsednik deržavniga zbora na Dunaju poslancam njihoviga rodú, ki so zastran vpeljanja materniga jezika v sodnijah in pisarnicah po deželi zastano reč nekoliko spodbodli, svoj železni „non liquet“ pred usta djal. In vender so Primorci kot pravični možje in zvesti podložni svojiga presvetliga cesarja se o svojim času kerpko vzdignili in vladi protivne „nesuniste“ s potepenim listam domú poslati prosili. Pa kar je prav storjeno, ni tudi vselej prav cenjeno. — Vender pa so se spet nekoliko odahnili, po tem de je minister Lasser storil očitno obljubo, de bo visoko ministerstvo v tem že od leta 1848 sem v pretresu ležečem ravnanju, kolikor bo le mogoče, Slovanam ustreci si prizadelo. Res je, obljuba še ni stvar, ali pri vsem tem so besede ministrove tukajšnje Slovane z upanjem oživile, de zastran njih jezika

„Ur boljših bo le s časam še število.“

Zraven tega je bilo pa neko posebno dunajsko modrijanstvo (glej Wiener Kirchenzeitung od 19. u. m., štev. 12) v katoliškim primorji po zaslužku skozi šibe tirano, in to je sklep dunajskiga mestniga ali občinskiga zbora zastran pogrebske zadeve. — Pač se je bahal lani o porodu omenjeniga zbora neki resnično jezicín dohtar, ko so takrat dunajski časniki opomnili, de bodo avstrijsanske ljudstva na tehtne in modre razsodbe dunajskih srenjskih starašinov pazite in — jih posnemale. Pa človek obrača, Bog pa oberne. — Razsodilo se je že res dosti, pa modrosti pri nekterih razsodbah ni bilo, kajti modrosti tam ni, kjer strahú Božjiga ni. Med drugim pri tisti seji, v kateri se je sklenilo, de katoličanske pokopališa morajo zanaprej eniga pomena srenjskim pašnikom biti — se je večidel zbornih očakov ali Prešniga izveska „Gleiches Recht für Alle“ poprijelo, ali ga je pa takrat že sladko predčutje sprehajalo, kadaj s kakim Judam, Turkam, Samojedcam ali pa ognjomolcam v perstenu dunajski „Filadelfi“ gnjiti, trohneti in pa v tem slavnim bratovskim „centralistvi“ s svojim pomešanim praham in pepelam mater zemljo — gnójiti. — Ne! ne, takiga kopita starašinstva dunajskiga srenjskiga zbora ne bodo nikdar tisti posnemali, ki se pravoverne ude svete matere katoliške Cerkve ne le samo imenujejo, temuč kot take se tudi z djanjem kažejo.

Na vse zadnje pa naj še nekaj omenimo, in sicer zastran „slovenskiga zabavnika Nanosa,“ ki smo ga ravno prebirali. Pretresel ga je skoraj dovelj in tudi spodobno že sam gospod izdatelj, vender pa se prederzujemo tudi mi svojo opazko pristaviti in reči, de če ravno nam je prinesla ta knjizica sem ter tje nektero ugodno delice, tega vender le od veselice v dveh djanjih „strast in krepost“ poterditi nikakor ne moremo. To je večidel prav tako žalostna, kakor tudi ostudna slika nečimerniga vedenja slovenskih (?) dijakov. Visoko učeni dohtar Slavomil se vale pri prvim vidu zatelebi v kmečko deklico, učencikam se vžiga na čelo znanje podkupljiviga mazila in vestni Tonček profesorju namenjene dve kroni velikodušno sestri za njene svativne godce nakloni. In zavoljo svojiga devišstva dosihmal čislana slovenska muza ni v tem sestavku drugiga nič, kot tužna čopljarnica pijanih muh, ki se prederznejo kdej stebri slovanske domovine sloveti. Žal nam je, da je v slovensini zvedeni in gibčni skladavec jo za zdaj tako zabredel, pa nadjamo se tudi, de bo posihmal to, kar pisal bo, narodu kaj koristilo. Tudi nektere slovenske legende bi bili prav iz serca radi pogrešili. — Lepa dva bisera „previdnost

*) Znano je, de Knobleher ob tem času še ni bil duhoven. Vr.

Božja“ in pa „mladenec na razpotji“ je nam podelil A. Okiški. Prav tako, verla mlada slovenska kerv! le naprej po cesti čednosti, zaslužku gotovo venca manjkalo ne bo!

Pristavek. Prav hvaležni smo učenimu in znajdenimu gosp. dopisovavcu za take primerne opombe zastran novih slovstvenih izdelkov, ker s pametnim in neustranim pretresovanjem se misli bistrijo in pisavci se bolj trudijo potem, de manj plev zahaja med pšenico. Vr.

Iz Gorice. — Prav pogostama, skoraj v vsakim svojim listu razglašas, ljuba Danica, dobrotnike afrikanskiga misijona in njihove darove. Ti dobrotniki so nar veči del tvoji bravci, in gotovo jim bo ljubo pozvediti, kako se misijonarjem godi. V stanu sim jim nekoliko postreči.

Naši misijonarji, kakor je bilo rečeno že v 25. listu l. l., so 28. vinotoka iz Tersta odrinili, v Hartum, glavno mesto srednje Afrike, pa so dospeli 6. prosinca 1862. De so iz Tersta do Aleksandrije 5 dni potrebovali in kaj posebniga ondi vidili, se je v zgorej imenovanim Daničnim listu bralo že lansko leto. Kako so pa od Aleksandrije naprej popotovali in kaj posebniga so doživeli, pišejo takole: Iz Aleksandrije smo prišli po železnici v Kairo, kjer smo 4 dni ostali. Od Kaire dobro uro je mesto stara Kaira; tje smo šli ogledat tisto polzemeljsko votlino, kjer je prebivala sv. deržina, Jezus, Marija in Jožef, skoz 4 leta, in kamor je bila pred Herodovo grozovitostjo, s katero je moril nedolžne otročiče okoli Betlehema, iz Palestine pribežala. V to votlino, zdaj kapelico, derži 9 stopnic v tla; bila je pa zdej polna vode in nismo mogli notri. Solnčni žarki je niso mogli nikdar razavetlovati, bila je v nji vedna tema. Nad to podzemeljsko kapelico je cerkev zidana, ktero pa, se mi zdi, Kopti v posesti imajo. Kazali so nam v stari Kairi kraj, kjer se je bil Jožef svojim bratom dal spoznati, in pa kraj, kjer je bila Faraonova hči jerbasček z detetam Mojzesam iz Nila potegnila. Za vsaciga katoliškiga kristjana so ti kraji imenitni.

Po 4dnevni pomudi v Kairi smo se v 3 ladijah vsih skupaj 35 po Nilu odpeljali. Perve 3 dni je bila vožnja po Nilu srečna, ker imeli smo vgoden veter, ali četerti dan se je veter spreobernil, tako de ni bilo mogoče naprej, obstati smo mogli. Dvakrat smo bili v nevarnosti, pervič nam je ladija na plitvini v sipu obstala in drugič v skalovje zadela. Mogli smo torej vse zaboje iz ladije znesti in vsi skupej smo vlekli in pomagali, de smo jo iz klečeta in skalovja rešili. Po 15dnevni vožnji po Nilu smo prišli 21. kim. ob 9 zvečer v Asvan. 22. smo zaboje iz ladij iznosili, in kamele z njimi otovorili, ter za njimi peš šli do Šelala, kjer smo našli še dva misijonarja Italijana, svetna duhovna. V Šelalu smo ostali dva dni, ter ondi pustili o. Bernardina in 3 brate terciarje. (Deželska duhovna sta se že vernila v Italijo.) Iz Šelala smo šli zopet po Nilu, pa na družih ladijah, in prišli smo v 5 dnéh v Korosko, 6. grudna. Ondi smo obhajali v duhu pod milim nebam ob Nilovim bregovji praznik čistiga spočetja Device Matere Marije, brez sv. maše. — V Koroski smo ostali 3 dni, dokler nismo kamel dobili, ker tukej se prične nar težavniši popotovanje — po pušavi. Čez 100 kamel smo potrebovali za nas in naše blago. Devetiga grudna sim mogel jest, mi piše eden, ki še svoj živi dan ne konja ne osla jezdaril nisim, sestni na kamelo. — Solnce je peklo in žgalo. Obvarovati se, de bi se komu možgani od solca ne vneli, smo senčnike odpirali; ali kaj se zgodi? Kamele, vidivši senčnike, sebi neznano prikazen, skačejo, se kopitijo in divjajo, marsikaki jezdic je cepnil na tla. Mogli smo senčnike stisniti in na solncu se peči. Ko smo celih 11 ur, od sedmih zjutraj do šestih zvečer neprenehama naprej jezdarili, smo se ustavili, kosili in večerjali ob enim in potem se spat spravili; kamo? — Naša hiša je bila pušava, njena streha milo obnebeje z zvezdami in luno, naša postelja pa peščene tla; razril sim nekoliko v pesek, napravil vanj kotajno, se vlegel, in odel s tem, kar sim imel; počival, kolikor se je dalo.

Čudno se mi zdi, se mi piše, ker so dnevi tako pekljivi, de so pa noči tako hladne; vsako noč me je zeblo, ko bi bil čez dan skorej zgorel. Tako smo popotovali z enim kozarcem černe kave in s 4 kosci suhara (cvibaka) brešna na dan od 7. zjutrej do 6. zvečer, in še le čez 15 dni, predvečer Gospodoviga rojstva, to je 24. grudna, smo prišli na konec pušave v Berber. Tukej smo božične praznike obhajali, kakor praznik Mariiniga čistiga spočetja v Koroski, pod milim nebam brez maše.

Od Berbera naprej smo šli zopet naprej po Nilu v dveh ladijah; na eni nas je bilo 17, v drugi 27, med kterimi 11 zamurskih otrok, ki smo jih iz Šelala seboj vzeli. Zopet 10 dni po Nilu brodarimo, več gerdih krokodilov ob bregovji vidimo, ki so pa vselej v Nil poskakali, ko smo se jim z ladijama bližali, poslednjič po prestanih velicih nevarnostih in težavah, 6 prosinca t. l. na ss. treh Kraljev dan zjutraj ob 10 dospemo v Hartum, in tukaj smo bili čez dolgo časa zopet pri sv. maši, pri spovedi in sv. obhajilu v misijonski cerkvi.

Misijonski vert v Hartumu je lep in prostoren, pa precej zanemarjen, kakor navadno vsako zemljiše, ki je začasno v najem dano. Grozdje je tukej že ocvetelo, in smokve so zrele. Vsak sad po dvakrat obrodi. V Hartumu je zrak nezdrav in oboleli so nekteri tukaj, ki so bili pri pomanjkanji po vsim popotovanji le vender zdravi. Tako je brat Aleš (iz Solkana) perve dni za merzlico bolehal, pa zdej je že do dobriga ozdravel; obolel je tudi brat Jožef (iz Lučnika) ravno za to boleznijo, pa ne nevarno; brat Peter, terciar iz Neapelna, je 23. prosenca umerl, pa mende ne tolikanj za merzlico, kot velikoveč zastran tega, ker je bil v pušavi dvakrat s kamele padel in se na persih in rokah močno poškoval.

V Hartumu, mi piše brat Jožef, sim vidil dva štruca (štravs), velika, kakor konja. Res je štruc velik ptič, kakor konj in ravno tako, kakor ta, za ježo. Človek se mu na dolgi vrat vsede in dirja z njim urniši, kakor konj z jezdicem. Je pa tud štruc kar neumna žival, ki kako preganjana beži, v germovje glavo stisne, ker si mende misli, ko jest svojiga sovražnika ne vidim, tud on mene ne. Ali ta ga vidi, po glavi mahne, in po njem je. Ni li štrucu podoben grešnik, ki na skrivnim greši, kakor de bi ga tud Bog ne vidil, ker ga ljudje grešiti ne vidijo? —

V Hartumu smo tud pokopalise obiskali in molili za nekdanje misijonarje. Ondi počiva med drugimi moj sošolec, naš rojak, v. č. g. Jožef Lap. 17. prosinca je bilo v Hartumu v misijonski kapelici keršeno 5letno dekelce. 27. prosenc je odločen za odrinjenje po Beli reki proti sv. Križu. Mi Goričani bomo z Nemci ostali pri sv. Križu, v Dingolo bo šlo pa 6 Lahov. Je pa sv. Križ od Hartuma, ako bo šlo po sreči, še 30 dni, Dingolo je pa še 4 dni nižej. Z nami bo šlo k sv. Križu 22 zamurskih otrok, 9 tih je že keršenih, drugi se za sv. kerst pripravljajo. V sv. Križu bo naše opravilo, de bomo te otroke brati in kersanskiga nauka v naših jeziki učili, pa prav za prav se mi od njih počasi njihoviga jezika učili. dokler se ga toliko ne privadimo, de bomo zmožni v tukajšnjim jeziku učiti.“ Bog daj, de si ga dobro privadite, in z lepim zgledam poterdite, kar bote z besedo učili, Bog daj vašimu apostoljskim trudu svoj blagoslov.

P. Mansvet.

Iz Moravskega. Pred vsem drugim Vam naznam, da bomo 25. junija t. l., to je, v sredo po sv. Rešnjem Telesu na našem starem, častitljivem Velehradu praznovali slovesen spomin na znajdenje slovanskih čerk po sv. Cirilu. Velika procesija bo šla iz imenitnega benediktinskega samostana Rajgrada, druge procesije se bodo z le-to zedinile, če bo mogoče, gotovo pa bodo omenjeni dan Cirilo-Konstantinsko slovesnost (slavnost Cyrillo-Konstantinská) z nami na Velehradu praznovali. Upati smemo, da bo to praznovanje še vse večji in veličastniši memo vsih prejšnjih; ker nekaj se je cerkveno-pobožna zavest v našem slovan-

skem ljudstvu precej obudila, zraven tega pa ima čez vse znameniti tisočletni*) spomin našega pokristijanjenja neki posebno dobrotljiv vtek v oživljenje našega narodnega zavestja.

L. 862 je našel sv. Ciril slovanske čerke, in to najdenje slovenske pisave in dalje po ravno tem sv. aposteljnu napravljena prestava sv. pisma v slovenski jezik je v resnici tako važna in spomin vredna prigodba, da se nikakor ne sme v nemar puščati. In to se ne more in ne sme zgoditi, ker mi keršanski Slovani smo do dobrega prepričani, koliko hvalo smo dolžni sv. Cirilu za njegove neumerljive zasluge. Mislim, da bi bilo prav, ako bi se omenjene slovesnosti tudi naši ljubi jugoslovanski bratje udeležili in v ta namen Vam to reč naznanujem ter Vas prijazno vabim. Tako pripravna in hitra vožnja po železnici (pelje se iz Dunaja v Lundenburg in od tod v Ogersko Gradišče [Uheršký Hradišć]), in gorki poletni čas utegne morebiti marskomu dopustiti, da se udeleži slavnosti, ktera nas Slovane tako svetih in pomina vrednih prigodb spominja. —

Moj preljubi brat Jožef, tudi mašnik Bernske škofije, potuje ravno sedaj po Palestini ali sveti zemlji in popisuje to za vsacega kristjana preimeno deželo v našem cerkvenem časniku „Hlas“, kteri kakor ti, ljuba „Zg. Danica“ tudi trikrat na mesec v Berni izhaja**).

Ker upam predragim sorodnim Slovincem s tim duhovno veselje napraviti, jih povabim, naj mojega ljubega brata v duhu spremljajo. Takole piše: Bilo je 24. nedeljo po Binkoštih, ko sem v grajski kapeli v Pegav-u na Štajerskem majhni množici poslušavcov bral evangelij od viharja na morju: „In Gospod je zapovedal valovom in bila je velika tihota.“ Ta evangelij je bil za me toliko tehtniši, ker sem bil prihodnji dan namenjen, daljno potovanje čez morje nastopiti. Vprašas me, dragi bravec, kam čem potovati? Odgovorim ti: v Jeruzalem! Viditi hočem deželo, kjer je bil rojen Jezus Kristus, zveličar sveta, kraj, kterege so Njegove svete noge posvetile, kjer je tudi umrl za naše grehe, da poljubim zemljo, ktera je zavoljo Njegovih svetih stopinj čez vse druge imenitna — to so bile moje naj serčniši želje, Palestina, sveta dežela je bila namen mojega potovanja. „Kje je ljudstvo, vpraša sveti Hieronim, ktero bi ne hotlo svetih krajev obiskati?“ Jaz, Moravec, sem želel kot romar te svete kraje obiskati, da ondi molim za ljudstvo, čigar sem po rodu. S terdnim zaupanjem v Boga in Njegovo vsemogočno pomoč sem nastopil potovanje in 4. novembra (preteč. leta) dospel do Tersta. Tukaj sem imel priložnost spoznati p. n. gosp. Napoli-ta. Za njegove mnoge in izverstne dobrote in ljube dela, ktere misijonarjem sploh in tudi romarjem v Palestino skazuje, so mu Njih svetost Pij IX. podelili Pijevi red, in Njih Velič. Franc Jožef so ga poslali in počastili z viteškim redom Franc-Jožefovim. Vsakemu romarju je ljubeznjiv in postrežljiv svetovavec v vsih rečeh, ki zadevajo potovanje v sveto deželo. Zvečer tistega dneva nastane v Terstu hud vihar, kteri je barke, ki so v luki stale, kakor čolne igraje premetaval. To je kaj mična tolažba za prihodnji dan! — si mislim sam pri sebi; ker drugi dan sem bil na morje namenjen. Ali spet se spomnim besedi sv. evangelija: „Gospod je ukazal vetrovom in nastopila je velika tihota!“ — In glej, ko zjutraj vstanem, je bil nar lepši dan, in ko se po morju ogledujem, je bilo morsko poveršje kakor zerkalo. Grem v cerkev sv.

Petra, kjer je čudodelna podoba Matere Božje, k kateri se mornarji radi zatekajo. Tukaj mašujem, se priporočim v varstvo Božje in presv. Devici Marii, ktero po pravici „Morsko zvezdo“ imenujemo in pozdravljamo (Ave Maris Stella), in ktero kristjani v Palestini v lavretanskih litanijah časte kot zvezdo in varstvo vsih mornarjev (Advocata navigantium). Pod varstvom te predobrotljive in močne Device, ktere podoba zmiraj na persih nosim, stopim v barko 5. novembra ob 5 zjutraj. Zmiraj bolj in bolj se napolnuje barka z ljudmi in popotno robo, eni dohajajo, drugi odhajajo in vsi jo z nancem srečno pot! Ravno pred odhodom zagledam mladega znanca, po katerem bi kaj rad priserčen pozdrav poslal domovini in svojim ljubim rojakom. Ta znanec me še bolj na-se vleče, ker ravno tisti materni jezik ž njim govorim in ker njegove sive tovarše, kadar jih kje srečam, vselej rad ogovarjam. Bil je to mlad postaven piskrovez (drotar), ki je še le zadnji trenutek pred odhodom prišel na barko svoje mišnje prodajat! Ali kislega obraza zapusti deček barko, ker le ene svojih umetniških stvari ni bil spečal. Spomnil sem se bil znane narodne pesmi: „Drotar jsem já, drotar budu, drotar čehi zústati!“ — Ob 10 so mačke vzdignili in odpejlali smo se na visoko morje. Parna ladija, na kateri se nam je v Aleksandrijo prepeljati, se je imenovala Pluto. Dolga je bila 100 moških stopinj, široka 15 sežnjev in je imela parno masino za 400 konj moči, to se pravi, ta parna ladija je v stanu toliko nesti, kolikor 400 konj zamore peljati. Ker se za par konj, da precej hitro vozijo, sme 20 stotov ali centov naložiti, se prav lahko prevdara, koliko moč je ta barka imela. Napravili so to ladijo na Angleškem pred nekaj leti za 600.000 forintov srebra. V cui uri prehodi daljavo 11—12 morskih milj, to je nekaj več kakor 2 zemljopisni milj. Od Tersta do Aleksandrije tje in nazaj, to je, čez 1300 morskih milj potrebuje za 2000 forintov oglja. Kapitan g. Dusković, Dalmatinec, je bil tako prijazen, da mi je prav mikavne reči o kompasu, o mornari in morskih kartah pripovedoval. — Neka posebnost na naši ladii je bil naš kuhar Francišk Incontrera, kteri ima šestero bratov in vsi so kuharji in obe omoženi sestri imate kuharje. Pluto nas je pri nar lepšem vremenu peljal. Kmalu sem se soznalil z ljudstvom na ladii, ker samo s temi nam je bilo opraviti. Naj prej naj imenujem visokoč. O. Heriberta Witsch-a, direktorja buknotiskarnice v Jeruzalemu, iz franciškanskega reda; enkrat je že ta pater potoval v sv. deželo in sicer l. 1855. Imel je takrat seboj tovarsa O. Engelberta Bolland-a, kteri je pozneje kot mučenik za Jezusa Kristusa umrl. O. Engelbert, rojen l. 1827 v Ramsi na Tirolskim, stopi l. 1847 v red sv. Franciška, in l. 1855 gre v misijon v Palestino. Govoril je latinsko, nemško, arabsko, laško, angleško in francosko. L. 1860 je bival v Damasku v samostanu, in 9. julija, ko so divji Druzi ondotne kristjane preganjali, je preterpel smert za sv. vero. Podal se je v beg z Maronitom, po imenu Metri, skrila sta se v neki hiši blizo samostana, Metri, ki je ušel smertni nevarnosti, je pozneje pripovedoval, kako so Turki O. Engelberta po vsaki ceni hotli k odpadu pregovoriti. Toda zvesti služabnik Božji stanovito reče: „Tega ne smem storiti! jaz sem kristjan in služabnik Kristusov!“ — „Te bomo toraj ubili, odgovorijo trinogi, ter psom vergli, kterim si že tako podoben!“ (Turki kristjane imenujejo pse). — „Storite z menoj, kar hočete,“ reče O. Engelbert, „toda vedite, svoje vere in svojega Gospoda ne bom zatajil!“ — Po teh besedah ga udari nekdo z mečem po glavi. Ker je Maronit zbežal, ni mogel konca te žalostne prigobe vediti. Mnogi pripovedujejo, da so mu tudi roke in ramena odsekali. Neki Francišk Nadin, ki je bil čez nekaj dni marternika pokopal, spričuje, da je rano na glavi še dobro razločil; drugo truplo je bilo zavoljo hude vročine kraja jelo že zelo trohneti. — Neki drugi tovarš na „Plutonu“ je bil mlad

*) Leto 1863 ima ne samo pri nas Moravcih, ampak pri vsih katoliških Slovanih sploh vez prave katoliške ljubezni ponoviti in vterditi, mora od naše strani zraven tega naj serčniši željo obuditi: da bi si kmali svoje ločene brate k katoliški Cerkvi priedinili. Pis.

**) Priporočamo tudi slovenskim bravcem verli „Hlas“, iz kteriga je Danica že marsikaj dobrega posnela (velja 3 gold. na leto); predragim gosp. dopisovavcu smo pa prav hvaležni kakor sploh za lepe dopise, tako še posebno za tolikanj mične popisovanja iz Obljubljene dežele. Vred.

nemšk kupec, namenjen je bil v mesto Batavijo na otoku Java (Džava), na izhodu od Sumatre v Azii. Od Suez-a (pri Rudečim morju) mora mladi gospod še celih 5 tednov potovati, da svoj namen doseže. Groza ga je bilo, kakor je sam pravil, tako daljnega in težavnega potovanja, ali, — kaj ne stori kupec za časne reči, za časni dobiček? Ne ustraši se nevarnosti in potuje po nevarnem morju, da le časni namen doseže; kaj moramo še le mi kristjani storiti, da si nebesa pridobimo? — Dalje sem zapazil na barki več Angležev in Angleškinj; s kakim namenom se pa ti z nami peljejo? Po zimi je v njih domovini premejeno, zatoraj si poišejo v Kairi lepšega in toplejšega obnebja; so kakor lastovke, ktere beže po morju v južne kraje, ko se v Evropi megljena jesen približuje. H koncu zime se vernejo te angleške lastovke iz Juga proti Severju nazaj, da nadlegujejo s svojimi muhami gostivničarje po štajerskih, tirolskih in švicarskih dobravah. Med kacicmi 40 popotnimi tovarši je posebna žena, ktera se mi je kaj smilila. Tudi ta potuje v Kairo, ali ona ne gre kakor njeni otožni tovarši iz Angleškega v kratkočasih dnarja zapravljat, ampak da bi si ljubo zdravje spet pridobila. Blede lica, suhi kašelj in posebno njen otožni pogled se mi je zdelo, so znamenja bližnje smerti. O da bi pač, kar tako serčno želi — ljubo zdravje — v Kairi spet zadobila! (Dalje nesl.)

F. Chmeliček.

Razgled po kersanskim svetu.

Iz Carigrada pišejo, de je mestice Tarnovo in 22 vasi na okrog, skupaj 4000 deržin, v katoliško Cerkev prestopilo. — To je vezilo za god ss. Cirila in Metoda.

Sv. Oče so v Pepelnico samo pepel blagoslovili in tri ure pelpeli. Tudi general Goyon in njegovi častniki so bili prišli k pepeljenju. — Zdaj spet časniki govoré od nove bolezni sv. Očeta; nikakor ne morejo že sterpeti, ker le nočejo umreti, upamo pa, de se jim tudi še ne bo želja spolnila.

Pepelnično sredo je umerl na Laškim markiz Dragotin Emanuel Birago di Vische, vodja preslavniga katoliškiga dnevnika „Armonie.“ Veliko lepiga pripoveduje „Armonia“ od te preblage duše, kako se je tolikim dobičkam, zloznostim, častem itd. odpovedal, de je Bogú in Cerkvi zvesto služil, koliko je prestal silniga žaljenja, ker se je za sveto reč poganjal, koliko glob je dobrovoljno plačeval, ktere so njegov dnevnik zadevale v pravičnim boju, pred vsim pa, kako je svojim razžalnikom odpušal, ki bi jih bil lahko v nar veči zadrege spravil. Med drugim je odpustil nekemu, ki mu je bil iz maševanja nektere posestva požgal in oskerbnika umoril. — Tako Božja previdnost med nar večim rogovilstvam obudi vselej tudi nektere pravične in modre može, ki rajši vse hudo terpe, kakor de bi Bala malikovali, in se moško vojskujejo za Boga in resnico.

Rongeanec Schuselka mora biti ne le na pol, ampak celi „Schuss,“ to je, prismoda, ako meni, de mu bodo katoličani in pametni protestanti tako gerde in nesramne laži verjeli, kakor jih ta ostudnež trosi. Pregovor: De mortuis nil nisi bene tako razume, de prečudno obrekuje ranjega papeža Gregorja XVI. in pravi n. pr., de je bil od vsih sploh — še od svojih nar bližnjih sovražen, de se je pa tudi zato maševal, de je bil v boleznih od vsih zapušen, de so ga mende pustili za lakotjo umreti, de še blezo ss. zakramentov ni prejel itd. Od sedanjiga papeža ta lažnjivi mož piše, de ga je popotvanje v južno Ameriko božjasti ozdravilo, ko mende vender ves svet vé, de se je to ozdravljenje zgodilo po obljubi in romanji k Lavretanski Marii Devici. Tudi gobezda ta nečednež, de je Pij IX. po nesrečnih dogodbah 1848 - 1849 svojo poprejšnjo pohlevnost opustil in se je popolnoma naj ojtrestjši reakcii vdal, in še veliko družih laži, ali sploh reči: samo to je zadel, de sta

bila Gregorij XVI. in Pij IX. res papeža, skorej vse drugo je laž in nar nesramniši obrekovanje. Noben človek bi ne verjel, de znajo sovražniki sv. Cerkve tako gerdo lagati, ako sam ne bere ali ne sliši. — Znani „Religionsedikt“ je Schuselkatu „eine gauz ausgezeichnete Arbeit.“ Bolji kritike mu ni treba. — Kako de taki človek s tako očitno hudobnim namenam smé ljudi zapeljevati, je vender čudno. Ali je v tem svoboda tiska?

Iz Rima je kar neutegama v Pariz poklican ondodni francoski poročnik g. pl. Lavalette. Vzroki so neznani in časniki jih razno vgibujejo.

Kraljestvo Garibaldiovo in garibaldiovski. Zachelo se je kraljestvo Garibaldiovo in njegovcov. Njih veličanstvo je prejemalo v Milanu kraljeve počesevanja v rudeči srajci, in dvorniki svobode in napredka se mu prav spoštljivo poklanjajo. Mi pa se raji poklanjamo Piju IX., pravi „Armonia.“ Pravijo, de se bo napravilo sedmo kardelo iz garibaldinov in njegov poveljnik bo Garibaldi.

Središnje katoliško društvo v Linciu je poslalo v deržavni zbor upor zoper brezbožni „Mühlfeldov Religionsedikt“ (nasvetvano postavo zastran verskih zadev); po slaga je pa tudi do vsih podružnih društev in duhovnij zgornje Avstrije, de bi bili podpisi bolj številni. Društvo pravi, de ta osnova mora zavoljo prederznosti in svojih zoperkeršanskih vodil vsako verno serce s sveto jezo napolniti vsako vest k uporu spodbosti. Katoliška družba rada upa, de bo visoka zbornica taki nespodobnosti krepko zopervalo. Ko je pa njena večina take može v odbor izvolila, ki si vkljub nar spoštljivši manjšini s tako pošastno osnovo na dan prederzne, ne morejo podpisani zatreti skerbljivosti, de bi ji utegnila vender tudi večina visoke hiše pristopiti — torej si v dolžnost šteje, v prid svobode, vere in domovine glasno in očitno zoper to osnovo upor zastaviti. Uporujejo zoper osnovo, ki svobodo hlina, v resnici jo pa zatira, v prvih stavkih obetano svobodo v naslednjih v sužnost in nasilstvo spremeni. Kje je namreč „prostost vere in vesti,“ ako se mora na postave prisegati, ktere vera in vest zaveržete? itd. Uporujejo zoper osnovo, ki nejevero zavetva ali brani, vero pa pusti brez varstva... Uporujejo zoper osnovo, ki drega v pravice katoliške Cerkve, ktere so ji s slovesno deržavno pogodbo zagotovljene itd. itd. (Kath. Bl.)

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Šentlenarska lokalija je podeljena gosp. Andr. Pavlič-u, duh. pom. v Stari loki. Umerl je gosp. Kašpar Venedik, duhoven v pokoji, 23. sušca v Teržiču. R. I. P.!

V teržaški škofii. Izvoljeni in poterjeni fajmoštri: g. Anton Hrovatin pri sv. Antonu, in g. dr. Janez Glavina pri Materi Božji Pomočnici v Terstu; g. Matija Supljina v Boljuni, in pa g. Anton Svetlin za kurata v Tinjanu. Umerla sta gg.: Franc Ravber, lokalist v Avberju, in Ant. Debelič, podružnik v Tribanu. R. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: Sv. Oče! dajte nam svoj blagoslov. 1 križavec za 2 gld. 12 kr. st. d.

Za afrik. mis.: Mica M. iz Loke 1 gold.

Pogorori z gg. dopisovavci.

G. d. H.: Hvala in priporočilo o boljših časih. — G. M.: Oboje hvaležno prejeli. — V. č. g. K. v T.: Prav dobro tako! — Č. O. D. v C.: Za p. l. smo posebno hvaležni in ga bomo porabili; g. St. naročili. — G. dr. P.: Prejeli s hvaležnostjo in z upam zanaprej. — G. J. T. pri sv. J.: Zastran Dan. smo založništvu naznanili, ktero samo se pečá z razpošiljanjem.